

PATVIRTINTA

Rietavo miesto Vietos veiklos grupės
visuotinio narių susirinkimo 2024 m. gegužės 10 d.
protokolu Nr.01

**RIETAVO MIESTO 2023-2029 M. VIETOS PLĖTROS
STRATEGIJA**

2024, RIETAVAS

RIETAVO MIESTO 2023-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

IVADAS

Rietavo miesto 2023–2029 m. vietos plėtros strategijos rengėjas Rietavo miesto vietos veiklos grupė (juridinio asmens kodas 304076404) (toliau – Rietavo miesto VVG arba Asociacija). Tai savanoriška organizacija veikianti Rietavo mieste, įkurta bendriems narių poreikiams ir tikslams tenkinti bei įgyvendinti. Pagrindiniai Rietavo miesto VVG steigėjai – Rietavo savivaldybė, Rietavo verslininkų asociacija ir Rietavo nevyriausybinų organizacijų asociacija. Asociacijos veiklos tikslai – aktyvus dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant miesto plėtros planus ir programas, taip skatinant Rietavo miesto plėtrą; socialinės įtraukties didinimas ir parama kovai su skurdu; vietinių įsidarbinimo galimybių pagerinimas ir bendruomenių socialinės integracijos didinimas, išnaudojant vietos bendruomenę ir vietos valdžios ryšius; Asociacijos narių veiklos koordinavimas, atstovavimas jos narių interesams ir kitų viešųjų interesų tenkinimas. Rietavo miesto 2023–2029 m. vietos plėtros strategija rengiama siekiant įgyvendinti 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4 prioriteto „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“ ir 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“. Remiantis statistinės analizės duomenimis, nustatytų stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių veiksniais, nustatytu Rietavo miesto plėtros poreikiu, išsikeltais tikslais ir uždaviniais rengiama vietos plėtros strategija, kurios **pagrindinis tikslas** – didinti gyventojų socialinę gerovę per socialinių integracijos paslaugų plėtrą bei socialinės atskirties problemų sprendimą, skatinti socialinio verslo kūrimąsi ir plėtrą pasitelkiant bendruomenės, verslo ir vietos valdžios ryšius. Rietavo savivaldybės administracinis centras – Rietavo miestas, išsidėstęs vakarų Lietuvoje. 2023 m. Rietavo mieste gyveno 3 253 gyventojų. 2023 m. duomenis palyginus su 2018 m. duomenimis, gyventojų skaičius mieste padidėjo 1,7 proc. Vaikų (0–14 m.) skaičius, lyginant 2022 m. su 2018 m., sumažėjo 0,7 proc. p., darbingo amžiaus gyventojų dalis padidėjo 0,4 proc. p., o pensinio amžiaus asmenų skaičius padidėjo labai 0,3 proc. p. Rietavo miesto VVG parengė vietos plėtros strategiją, į kurios rengimą aktyviai įsitraukė ir miesto bendruomenė, nevyriausybinių organizacijos, įmonės, kitos institucijos. Strategijoje svarstytos ir įtrauktos veiklos, skirtos spręsti socialinės atskirties mažinimo problemas, plėtoti socialinės integracijos paslaugas, didinti užimtumą bei verslumą, plėsti ir stiprinti bendradarbiavimo ryšius, kurti komunikacijos sklaidos kanalus. Strategijos tikslai, uždaviniai, veiksmai buvo suformuoti ir priimti bendru sutarimu, pasirenkant aktualiausias miestui veiklas. Rietavo miesto VVG plėtros strategijos parengimui buvo gauta ES struktūrinių fondų investicijų parama. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimui numatoma prašyti ES struktūrinių fondų investicijų paramos, kadangi be šios paramos nebūtų galimybių finansiškai įgyvendinti visų užsibrėžtų siekių.

Parengta Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategija pasižymi neįprastu problemų sprendimu, kadangi į strategijos formavimą buvo įtraukti visi suinteresuoti miesto bendruomenės atstovai, t. y. formuluojant strategiją buvo atsižvelgta į visų trijų lygmenų (bendruomenės, viešojo ir privataus sektorių) poreikius. Tikime, kad sėkmingai įgyvendinta Rietavo miesto 2023–2029 m. vietos plėtros strategija sutelks vietos bendruomenės, verslą ir valdžios atstovus bendriems tikslams, siekiant Rietavo miesto gerovės. Strategijos rengimo metu buvo vadovaujama bendruomenės inicijuotos vietos plėtros modeliu – tai dalyvavimu grindžiamas požiūris į vystymąsi, kuris įtraukia bendruomenės į savo plėtros poreikius ir prioritetų bei veiksmų jiems spręsti nustatymą. BIVP taikymas gali lemti tvaraus vystymosi rezultatus, bendruomenių įgalinimą ir didesnę atsakomybę už vystymosi iniciatyvas.

Informacija apie Rietavo miesto VVG:

Rietavo miesto VVG 2015 m. liepos 31 d. įregistruota Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre.

Formuojant Rietavo miesto VVG buvo atsižvelgta į visus bendruomenių inicijuotos vietos plėtros principus:

- 1) skirtingų partnerių bendradarbiavimo arba partnerystės;
- 2) iniciatyvos „iš apačios į viršų“ įgyvendinimo;
- 3) teritorinio vientisumo;
- 4) lygiavertiškumo;
- 5) viešumo;
- 6) įtraukimo ir skaidrumo.

Rietavo miesto VVG valdyba sudaryta vadovaujantis šiais principais: partnerystės ir atvirumo; lyčių lygybės; nediskriminavimo; jaunimo dalyvavimo.

Efektyvų Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos rengimą ir valdymą ateityje užtikrins VVG nariai, valdyba, pirmininkas ir administracijos darbuotojai.

Rietavo miesto VVG valdymo organai:

- 1) visuotinis narių susirinkimas;
- 2) vienasmenis valdymo organas – pirmininkas;
- 3) kolegialus valdymo organas – valdyba.

Šiuo metu Rietavo miesto VVG turi tris darbuotojus: pirmininkas, finansininkas, administracijos vadovė.

Rietavo miesto VVG kontaktiniai duomenys:

Administracijos vadovė Laima Dockeyvičienė

Adresas: Oginskių g. 10, Rietavas

Tel.: 8-699-17716

El. p.: rietavomvvg@gmail.com

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

TERITORIJA

Rietavo miesto vietos veiklos grupės (VVG) vietos plėtros strategija (VPS) bus įgyvendinama Rietavo mieste. Rietavas (žr. 2.1. pav.) yra miestas Telšių apskrityje bei yra Rietavo savivaldybės administracinis centras. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023 m. Rietavo mieste gyveno 3 253 gyventojai palyginimui Rietavo savivaldybėje gyveno 7 253 gyventojai, Rietavo mieste gyveno 44,9 proc. viso rajono gyventojų. Rietavo mieste stovi Oginskių (Rietavo) dvaras bei Oginskių šeimos koplyčia, šie istoriniai pastatai kasmet sutraukia lankytojus iš visos Lietuvos.

GYVENTOJAI

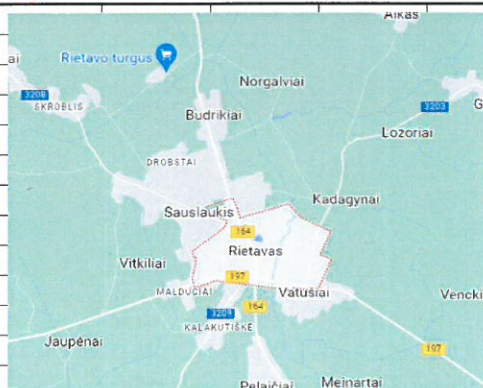
Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Rietavo mieste gyveno 3 253 gyventojai, o Rietavo savivaldybėje gyveno 7 253 gyventojai. Rietavo savivaldybėje 2022 metais dirbingi asmenys sudarė 65,7 proc. visų Rietavo savivaldybės gyventojų (R1). Vaikai Rietavo savivaldybėje 2022 m. sudarė 14,2 proc. visų miesto gyventojų, tuo tarpu pensinio amžiaus gyventojų dalis – 20,1 proc. visų Rietavo savivaldybės gyventojų (R2). Darbingo amžiaus gyventojai sudaro didžiausią Rietavo savivaldybės gyventojų dalį. Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategija orientuota į šias tikslines grupes:

4.9. konkretaus uždavinio „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“ tikslinė grupė:

- 1) gausios šeimos;
- 2) neįgalūs asmenys; asmenys, turintys intelekto ir (ar) psichikos negalią, jų šeimos (globėjai, rūpintojai);
- 3) socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys (pvz., nusikaltimų aukos, benamiai, priklausomybėmis sergantys asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų asmenys, mažiau galimybių turintys jaunuoliai ir kt.);
- 4) asmenys, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis;
- 5) migrantai, priklausantys pažeidžiamų asmenų grupėms;
- 6) nepalankias sąlygas turintys vietos gyventojai;
- 7) nepalankias sąlygas turintys vaikai, mokiniai, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.

4.7. konkretaus uždavinio „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“ tikslinė grupė:

- 1) socialiai pažeidžiami, socialinę riziką (atskirtį) patiriantys asmenys;
- 2) asmenys, besiruošiantys išeiti ir išėję iš įkalinimo vietų;
- 3) tautinės mažumos;
- 4) mažiau galimybių turintis jaunimas;
- 5) migrantai;
- 6) apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje srityje dirbantys asmenys;
- 7) smurtą patiriantys asmenys;
- 8) savivaldos, verslo, NVO ir žiniasklaidos atstovai; visuomenė;
- 9) organizacijos ir asmenys, dalyvaujantys įgyvendinant nacionalinį savanoriškos veiklos modelį.

2.1. pav. Rietavo savivaldybės teritorija (1)

TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ

Geografinė apžvalga. Rietavo savivaldybė priklauso Telšių apskričiai, Rietavas nuo Klaipėdos yra nutolęs 54 km, Šiaulių – 102 km, Kauno – 170 km, Vilniaus – 262 km. Nedidelis atstumas iki Klaipėdos bei A1 automagistralinio kelio suteikia galimybę lengvai pervežti prekes, o turistams judėti iki Lietuvos pajūrio. Nedidelis atstumas iki Latvijos sienos atveria papildomą eksporto/importo tinklą (R3) (žr. 3.1 pav.). Rietavo miestas – Rietavo savivaldybės centras, turintis miesto seniūnijos statusą. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023 m. pradžioje Rietavo mieste gyveno 44,9 proc. visų Rietavo savivaldybės gyventojų. Rietavo miesto plotas – 4,8 km² (477,49 ha).

Demografinė apžvalga. 2023 m. Rietavo mieste gyveno 3 253 gyventojai. 2022 m. duomenis palyginus su 2018 m. duomenimis, gyventojų skaičius mieste padidėjo 1,7 proc. (R4). Pažymėtina, jog Telšių apskrityje gyventojų skaičius sumažėjo 2,0 proc., Rietavo savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 3,8 proc., o šalyje gyventojų skaičius padidėjo 1,8 proc. Sparčiausias mažėjimas pastebimas Rietavo savivaldybėje (žr. 3.2 pav.). 2022 m. Rietavo savivaldybėje gyveno 1 035 vaikai iki 14 metų amžiaus (arba 14,2 proc. gyventojų), 4 791 darbingo amžiaus asmenys (arba 65,7 proc. gyventojų) ir 1 466 pensinio amžiaus gyventojai (arba 20,1 proc. gyventojų). Palyginus su 2018 m., vaikų skaičiaus dalis Rietavo sumažėjo 0,7 proc. p. (R5), darbingo amžiaus gyventojų dalis padidėjo 0,4 proc. p. (R6), pensinio amžiaus gyventojų dalis padidėjo 0,3 proc. (R7) (žr. 3.3 pav.).

Apibendrintai galima būtų teigti, jog nepaisant sumažėjusių vaikų iki 14 m. amžiaus gyventojų dalies Rietavo savivaldybėje, rodikliai rodo, kad Rietavo savivaldybėje lieka gyventi darbingo amžiaus asmenys. Galima numatyti, jog ateityje augs vaikų skaičius, taip pat, norint išlaikyti jaunas šeimas Rietavo savivaldybėje, reikės įrengti ir gerinti mokyklų, sporto, menų, sveikatos infrastruktūrą (R8). Lietuvoje 2022 m. pradžioje gyveno 14,9 proc. vaikų, 65,1 proc. darbingo amžiaus gyventojų ir 20,0 proc. pensinio amžiaus gyventojų. Tarp Telšių apskrities savivaldybių Rietavo savivaldybė pasižymi viena didžiausiu darbingo amžiaus bei pensinio amžiaus gyventojų dalimis, tačiau viena mažiausiu vaikų iki 14 m. gyventojų dalimis.

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. Rietavo savivaldybėje gimė 66 naujagimiai, palyginimui 2018 m. gimė 88 (t. y. per 2018–2022 m. laikotarpį gimusiųjų sumažėjo 24,1 proc.) (R9). 2022 m. Rietavo savivaldybėje mirė 109 gyventojai, palyginimui 2018 m. – 144 (t. y. 2022 m. mirė 35 gyventojais (arba 24,3 proc.) mažiau nei 2018 m.) (R10). Pažymėtina, jog mirtingumas išaugo dėl 2020 m. pasaulį sukausčiusios Covid-19 pandemijos. Nuo 2020 m. visose nagrinėjamos teritorijose yra pastebimas šuolis mirusiųjų statistikoje. Gimstamumą viršijantis mirtingumas lemia neigiamą natūralią gyventojų kaitą. 2018–2022 m. Rietavo savivaldybėje buvo registruota daugiau mirusių, negu gimusių (R11). Rietavo savivaldybėje neigiama gyventojų kaita buvo fiksuojama visu tiriamuoju laikotarpiu. Analizuojant šalies duomenis, svarbu paminėti, jog Lietuvoje visu 2018–2022 m. laikotarpiu natūrali gyventojų kaita buvo neigiama (2022 m. – -18 368). Neigiama natūrali gyventojų kaita taip pat fiksuota ir Telšių apskrityje (2022 m. – -938 bei Rietavo savivaldybėje (2022 m. – -43) (žr. 3.1 lentelę). Siekiant mažinti mirtingumą Rietavo savivaldybėje, svarbu tobulinti sveikatos priežiūros, socialines ir viešojo saugumo paslaugas (R12). Gyventojų mirtingumą lemia sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir kokybė, taip pat saugumo situacija, susisiekimas ir pan. (R13). Tačiau nemažiau svarbios ir teikiamos socialinės paslaugos, socialinės integracijos galimybės mieste, mažinančios marginalizuotų žmonių atskirtį bei didinančios galimybes gyventi sveikesnį ir saugesnį gyvenimą (R14).

Fiksuojami registruoto gimstamumo ir mirtingumo rodikliai, o taip pat natūralios gyventojų kaitos pokyčiai leidžia daryti išvadą, jog Rietavo savivaldybė (tame tarpe ir Rietavo miestas) turi potencialo tapti patrauklia vieta gyventi jaunosioms šeimoms. Siekiant skatinti teigiamus demografinius rodiklius būtina formuoti aplinką, kurioje būtų minimalios nedarbo problemos ir kiekvienas darbingo amžiaus asmuo turėtų galimybę įsidarbinti ir užsidirbti sau ir savo šeimai būtinų pajamų pragyventi. Jaunosioms šeimoms yra svarbios teikiamos išsilavinimo paslaugos: formalus ir neformalus išsilavinimas. Taip pat yra būtina gerinti sveikatos įstaigų teikiamų paslaugų ir viešojo transporto kokybę bei prieinamumą miesto ir rajono gyventojams (R15).

2022 m. į Rietavo savivaldybę atvyko 373 asmenys, o iš savivaldybės išvyko 369 asmenys. Neto migracija savivaldybėje 2022 m. buvo teigiama, 2022 m. rodiklius, palyginus su 2018 m. rodikliais, galima matyti, jog savivaldybėje augo atvykusiųjų bei išvykusiųjų gyventojų skaičiai. Palyginus su 2018 m., atvykusiųjų skaičius Rietavo savivaldybėje išaugo 96 asmenimis, tuo tarpu išvykusiųjų skaičius sumažėjo 20 asmenų (t. y. 34,7 proc. ir 5,7 proc. augimas) (R16).

Nagrinėjant šalies rodiklius, svarbu paminėti, jog į Lietuvą daugiau žmonių atvyksta nei išvyksta. Neigiama neto migracija buvo fiksuojama 2018 m. Nuo 2019 m. į šalį atvyksta daugiau žmonių nei išvyksta. Teigiamas migracijos saldo Lietuvoje 2022 m. siekė – 72 372. Telšių apskrityje daugiau asmenų atvyksta nei išvyksta (neto migracija – 678), panaši situacija yra ir Rietavo savivaldybėje (neto migracija – 4) (žr. 3.2 lentelę). Rietavo savivaldybėje fiksuojami migracijos rodikliai rodo, jog vis daugiau žmonių grįžta į Rietavo savivaldybę, deja, bet dar daug asmenų išvyksta iš Rietavo savivaldybės. Siekiant ilgalaikio laikotarpio rezultatų – darbingo amžiaus gyventojų ir vaikų skaičiaus augimo, būtina spręsti ekonomines miesto problemas, t. y. skatinti darbo vietų kūrimąsi, didinti žmonių įsidarbinimo galimybes ir socialinę gerovę (R17). **Socialinės situacijos apžvalga.** Rietavo savivaldybėje didžioji dalis socialinių paslaugų įstaigų yra išsidėstę Rietavo mieste. Tai reiškia, jog Rietavo miesto gyventojams, dėl socialinių paslaugų įstaigų geografinio išsidėstymo, paslaugos yra gerai prieinamos (R18). Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius Rietavo savivaldybėje augo. 2019 m. Rietavo savivaldybėje buvo – 66 socialinę riziką patiriančios šeimos, o 2021 m. – 73, tuo tarpu jose 2019 m. augo 128 vaikai, o 2021 m. – 144 vaikai (žr. 3.4 pav.) (R19). Didėjantis socialinės rizikos šeimų ir tokiose šeimose augančių vaikų skaičius rodo neigiamą socialinę situaciją Rietavo savivaldybėje (R20). Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius augo 10,6 proc., o jose augančių vaikų skaičius augo 12,5 proc. Norint mažinti socialinės rizikos šeimų skaičių, būtina plėtoti socialinių paslaugų prieinamumą socialinės rizikos šeimoms ir jose augantiems vaikams, taip pat suteikti daugiau galimybių

įsidarbinti bei stiprinti įsidarbinamumo gebėjimus, ugdyti asmenines savybes, padedančias integruotis į visuomenę (21). Taip pat svarbu orientuoti paslaugas ir veiklas į paauglius ir jaunimą, kuriems tenka nemenkos užduotys renkantis tolimesnį gyvenimo kelią (R22).

Rietavo savivaldybėje, kaip ir šalyje, dominuoja smulkusis ir vidutinis verslas (toliau – SVV), vienas svarbiausių šalies ekonomikos augimo veiksnių. SVV Lietuvoje dirba didžioji dalis gyventojų. SVV reikšmingai veikia vietos ekonominę būklę, skatina inovacijas, tačiau kartu yra itin jautrus aplinkos pokyčiams. 2023 m. SVV įmonės Rietavo savivaldybėje sudarė 75,3 proc. visų veikiančių įmonių (R23). Pažymėtina, jog SVV dalis tarp įmonių Rietavo savivaldybėje augo 2018–2023 m. laikotarpiu (žr. 3.5 pav.) (R24). Dauguma Rietavo savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų yra labai mažos įmonės (iki 9 darbuotojų), jos sudaro 72,6 proc. visų Rietavo savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų (2023 m. pradžios duomenimis). Mažų įmonių (nuo 10 iki 49 darbuotojų) savivaldybėje yra 13,1 proc., vidutinių įmonių (nuo 50 iki 249 darbuotojų) – 1,2 proc.

Didžioji dalis Rietavo savivaldybės verslo objektų yra susitelkę Rietavo mieste, kur pritraukiama daug lankytojų, verslo paslaugų vartotojų, verslo atstovų (R25). Patogi įmonių geografinė padėtis, gerai išvystytas susisiekimo infrastruktūros tinklas sudaro palankias sąlygas tolimesnei verslo plėtrai ir naujo verslo kūrimui. Siekiant išlaikyti esamas verslo pozicijas bei jas sustiprinti, tikslinga kompleksiškai investuoti į patrauklios aplinkos verslui kūrimą (R26).

Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2023 m. pradžioje Rietavo savivaldybėje buvo įregistruoti 423,7 bedarbiai (palyginimui 2018 m. – 346,1 t. y. 22,4 proc. augimas) (R27). Palyginimui, Telšių apskrityje, buvo registruoti 7 793,3 bedarbiai, o šalyje – 159 505,7. Nedarbo lygis Rietavo savivaldybėje 2022 m. siekė 8,8 proc., 2018 m. 7,4 proc. (t. y. 1,4 proc. p. augimas) (žr. 3.6 pav.) (R28). Darbingo amžiaus asmenų, Rietavo savivaldybėje, buvo 4 791, Telšių apskrityje – 86 389, o šalyje – 1 826 705. **Viešosios infrastruktūros apžvalga.** Rietavas yra modernus miestas su besiplečiančia infrastruktūra.

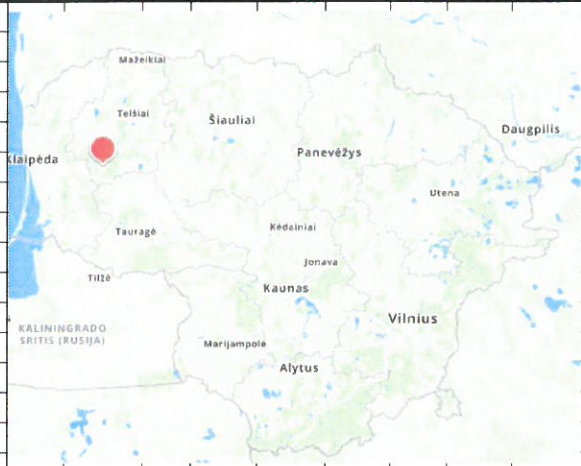
Rietavo savivaldybė yra padalintas į 5 seniūnijas: Daugėdų, Medingėnų, Rietavo miesto, Rietavo bei Tverų seniūnijas. Rietavo mieste yra vieni maldos namai – Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia (pastatyta 1873 m.). Rietavo savivaldybėje ir Rietavo mieste kultūros paslaugas teikia Rietavo savivaldybės kultūros centras. Rietavo savivaldybėje veikia Rietavo savivaldybės Irenėjaus Oginskio viešoji biblioteka bei Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus (R29).

Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus – vienas svarbiausių objektų Rietave. Pirmuosius muziejinių vertybių suvokimo orientyrus Rietavo istorijoje suformavo kunigaikščiai Oginskiai. XIX amžiuje paskutinę šios giminės rezidenciją Rietave išgarsino ne tiktai unikalių socialinių reformų, švietimo, kultūros, mokslo, technikos naujovių proveržis, bet ir puikūs meno kūrinių, archeologijos, senovinių ginklų, muzikos instrumentų rinkiniai, puošniai įrištų muzikinių natų, partitūrų kolekcija, turtinga dvaro biblioteka (R30).

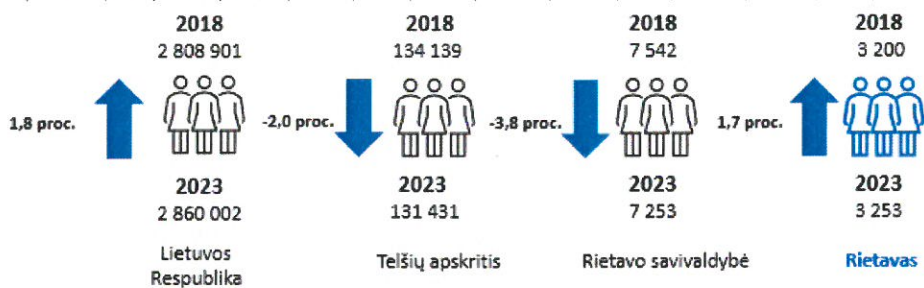
Rietavo savivaldybėje kultūros paslaugas teikia kultūros centrai bei įsikūrusios įvairios bendruomenės. Švietimo paslaugas Rietavo savivaldybėje teikia 3 švietimo įstaigos ir 1 meno mokykla. Savivaldybėje vis dar susiduriama su nepatenkinama sporto ir aktyvaus laisvalaikio infrastruktūros būklės bei šios infrastruktūros trūkumo problemomis (R31).

Svarbiausios gyventojų ir verslo aptarnavimo įstaigos yra išsidėčiusios Rietavo miesto centre. Šios įstaigos yra gausiai lankomos gyventojų ir verslo atstovų, todėl svarbu užtikrinti, kad jos teiktų ne tik aukštos kokybės paslaugas, bet ir būtų teikiamos patrauklioje, sutvarkytoje aplinkoje, kurias būtų paprasta pasiekti transportu, įstaigos turėtų pakankamai automobilių statymo vietų (R32). Taip pat tikslinga investuoti į įstaigų, kuriose teikiamos viešosios paslaugos, infrastruktūros būklės gerinimą. Rietavas – augantis miestas, siekiantis būti patrauklus kiekvieno amžiaus gyventojams ir turistams. Pastaruoju metu savivaldybė aktyviai naudojo savivaldybės, valstybės ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos lėšas miesto infrastruktūros sutvarkymui, todėl sekantis tikslas yra gerinti socialinę padėtį Rietavo savivaldybėje ir Rietavo mieste (R33).

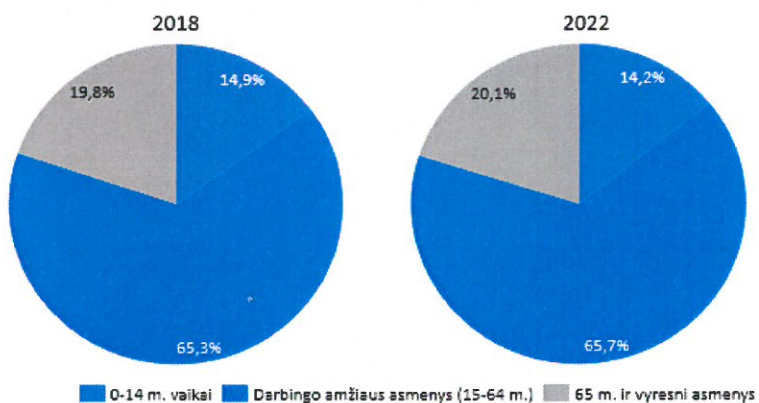
STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ			
STIPRYBĖS		SILPNYBĖS	
1.	Nežymiai, tačiau didėja gyventojų skaičius Rietavo mieste	1.	Mažėja vaikų skaičiaus dalis gyventojų struktūroje
2.	Didėja darbingo amžiaus gyventojų dalis	2.	Didėja pensinio amžiaus gyventojų dalis
3.	Mažėja mirusiųjų skaičius	3.	Mažėja gimusiųjų skaičius
4.	Auga atvykusiųjų skaičius	4.	Auga socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius

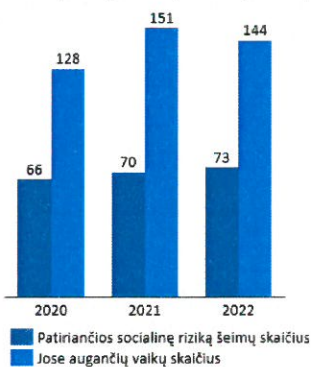
3.1 pav. Rietavo miesto lokacija [2]

3.2 pav. Gyventojų skaičius 2018–2023 m. pradžioje [3]

3.3 pav. Gyventojai pagal amžių Rietavo savivaldybėje 2018 m. ir 2022 m. [4]

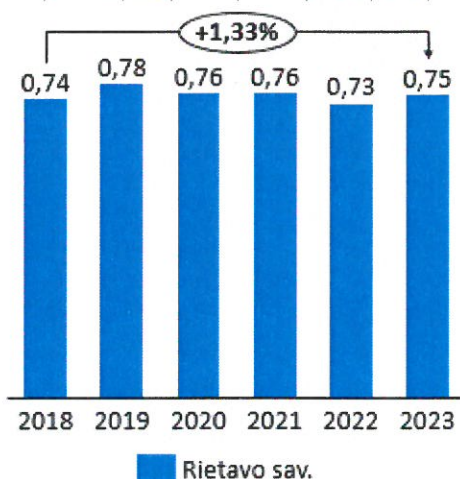
3.4 pav. Socialinės rizikos šeimų ir tokiose šeimose augusių vaikų skaičius Rietavo sav. [7]

3.1. lentelė. Natūrali gyventojų kaita (gimusiųjų ir mirusiųjų gyventojų skirtumas) [5]

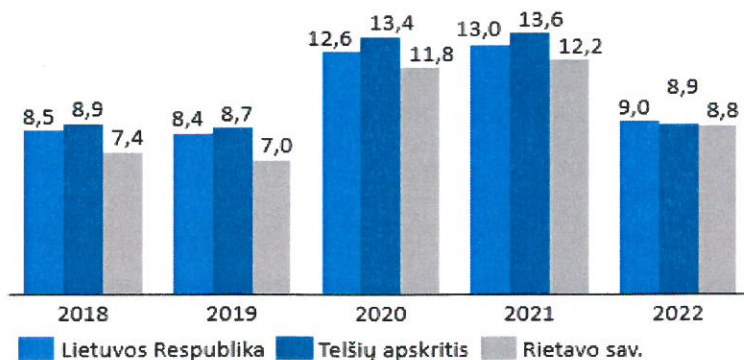
	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	- 11 425	- 10 888	- 18 403	- 24 416	- 18 368
Telšių apskritis	- 581	- 441	- 839	- 1 196	- 938
Rietavo sav.	- 57	- 52	- 41	- 68	- 43

3.2 lentelė. Neto migracija [6]

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika					
Atvykusieji ir imigrantai	105 090	113 232	113 691	109 601	191 720
Išvykusieji ir emigrantai	108 382	102 438	93 698	89 948	119 348
Neto migracija	- 3 292	10 794	19 993	19 653	72 372
Telšių apskritis					
Atvykusieji ir imigrantai	4 726	4 327	4 277	4 178	6 401
Išvykusieji ir emigrantai	6 202	5 355	4 690	4 667	5 723
Neto migracija	- 1 476	1 028	413	489	678
Rietavo sav.					
Atvykusieji ir imigrantai	277	220	236	243	373
Išvykusieji ir emigrantai	349	321	277	264	369
Neto migracija	- 72	101	41	21	4

3.5 pav. Smulkaus ir vidutinio verslo dalis tarp visų Rietavo savivaldybėje esančių įmonių [7]

3.6 pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis), proc. [8]

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES			
1. TIKSLAS – SKATINTI INTEGRUOTĄ IR ĮTRAUKIĄ SOCIALINĘ BEI EKONOMINĘ PLĖTRĄ RIETAVO MIESTE			
<p>Socialinė ir ekonominė plėtra yra labai svarbios visuomenei ir reikalauja integruoto ir įtraukaus požiūrio. Šios vietos plėtros strategijos kontekste socialinei ir ekonominei plėtrai įtaką daro gyventojų psichologinė savijauta, socialinės atskirties mažinimas ir užimtumo didinimas, įvairių sričių – sveikatos, švietimo, kultūros ir kt. – iniciatyvų plėtra, ekonominės-materialinės padėties gerėjimas. Atsižvelgiant į bendrus ES ir Nacionalinius planavimo dokumentus, atlikus Rietavo miesto situacijos analizę, SSGG analizę, pasitarus su miesto gyventojais bei veikiančių įmonių, įstaigų ir organizacijų atstovais, manome, kad socialinės ir ekonominės plėtros procesus reikalinga skatinti keliais būdais:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skatinti socialinės atskirties mažėjimą bei gyventojų įtrauktį. Siekiama plėtoti socialinės integracijos paslaugas, neformalias iniciatyvas, neformalų ugdymą ir tokiu būdu ugdyti, palaikyti ir atkurti bendruosius, socialinius bei darbinius įgūdžius asmenims susiduriantiems su sunkumais renkantis savo profesinį kelią ar po ilgos pertraukos ruošiantiems integruotis į darbo rinką (R17, R21, R27, R28), didinti senyvo amžiaus žmonių socialinę integraciją Rietavo mieste (R7), mažinant socialinę atskirtį ir stiprinti bendruomeniškumą. Planuojamos veiklos, skirtos socialinei atskirčiai mažinti (R14, R19, R20), orientuotos į neįgalųjų ir jų šeimos narių socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę (R11, R12, R13, R18), siekiant įtraukti Rietavo miesto pagyvenusius žmones į aktyvias veiklos sritis per kūrybiškumą, užimtumą pasitelkiant kultūros ir meno priemones (R29, R30). Skatinant socialinės atskirties mažėjimą ir gyventojų įtrauktį bus pasinaudojama esančiomis stiprybėmis (Stiprybė 9), galimybėmis (Galimybės 7, 8), sumažinant silpnybes (Silpnybės 1, 2, 3, 5) bei eliminuojant grėsmes (Grėsmė 5). Rietavo miesto teritorijos poreikių ir galimybių analizės teiginiai atspindintys tikslo poreikį: R7, R11, R12, R13, R14, R17, R18, R19, R20, R21, R27, R28, R29, R30. - Tobulinti ir plėsti darbo su jaunimo iniciatyvas, integruoti mažiau galimybių turinčius jaunuolius. Siekiant suteikti geresnes galimybes jaunimui planuojama vykdyti mobilųjį darbą su jaunimu (R5), kad Rietavo mieste gyvenantys jauni žmonės galėtų įsitraukti į jų poreikius atitinkančią ir kompetencijas plėtojančią veiklą, kuri padėtų jiems geriau integruotis į gyvenamąją aplinką ir suteiktų jiems galimybę saugiai praleisti laisvalaikį savo gyvenamojoje teritorijoje (R8, R9, R10); vykdyti atvirąjį darbą su jaunimu, suteikiant saugią erdvę ir sudarant palankias sąlygas socialinę atskirtį patiriančioms jaunuoliams įsitraukti į turiną jų poreikius atitinkančią veiklą, kuri padėtų jiems integruotis į gyvenamąją aplinką ir plėtotų jų socialinius bei kitus įgūdžius (R22), ugdytų emocines kompetencijas. Taip pat bus orientuojami į jaunų žmonių socialinius poreikius, jų gyvenimo situaciją, siekiant sudaryti palankias sąlygas jaunuoliams spręsti savo problemas, rasti atsakymus ir rūpimus klausimus (lytiškumo, smurto, patyčių, emocijų pažinimo, karjeros pasirinkimo temos). Skatinant darbą su jaunimu bus pasinaudojama esančiomis stiprybėmis (Stiprybės 2, 3, 4), siekiant sumažinti silpnybes (Silpnybė 4) ir grėsmes (Grėsmė 5). Rietavo miesto teritorijos poreikių ir galimybių analizės teiginiai atspindintys tikslo poreikį: R5, R8, R9, R10, R22. - Palaikyti socialinio, jauno verslo kūrimąsi ir plėtrą įsigyjant socialiniam ir jaunam verslui reikalingą įrangą, pradžinius produktus, paslaugas, kuriant ir taikant rinkodaros priemones. Planuojamas socialinio verslo hakatonas Rietave, kurio metu būtų surenkami duomenys apie Rietavo savivaldybėje veikiančius arba potencialius socialinius verslus ir atrenkamos socialinio verslo ar socialinių inovacijų idėjos, pakviečiami Rietavo įstaigų, organizacijų, verslų, visuomenės atstovai, kurie dirbdami grupėse išvystytų pateiktas idėjas (R3). Taip pat planuojama vykdyti projektus, kurie 1) padėtų žmonėms susitvarkyti savo daiktus, vyktų edukacijos, kurių dėka ateitų supratimas, jog daiktų kaupimas nėra madingas ir didelis jų kiekis neatneša jokios pridėtinės vertės, nebent tai yra tokie daiktai, kuriuos galima įdarbinti, išnuomoti ir panašiais būdais dar ir uždirbti iš jų; 2) suteiktų žinių ir įgūdžių, vystant savo verslus pasinaudojant naujomis technologijomis (R6, R26); 3) suteiktų žinių ir įgūdžių vystant savo verslus (R23, R24). Skatinant socialinio verslo plėtrą bus pasinaudojama esančiomis stiprybėmis (Stiprybės 2, 6, 7, 8), galimybėmis (Galimybės 3, 5), sumažinant silpnybes (Silpnybė 5, 8) bei eliminuojant grėsmes (Grėsmė 3). Rietavo miesto teritorijos poreikių ir galimybių analizės teiginiai atspindintys tikslo poreikį: R3, R6, R23, R24, R26. 			
TIKSLA 1 ALTERNATYVA		TIKSLA 2 ALTERNATYVA	
<p>Skatinti integruotą ir įtraukią socialinę bei ekonominę plėtrą Rietavo mieste.</p> <p>Pasirinkus šią alternatyvą, Rietavo mieste bus siekiama skatinti socialinės atskirties mažėjimą bei gyventojų įtrauktį palaikant ir atkuriant gyventojų darbinius įgūdžius bei didinant senyvo amžiaus žmonių integraciją į visuomenę, tobulinti ir plėsti darbo su jaunimo iniciatyvas, integruoti mažiau galimybių turinčius jaunuolius. Siekiant tikslo taip pat bus palaikoma socialinio ir jauno verslo plėtra, įsigyjant šiems verslams reikalingą įrangą, pradžinius produktus ar paslaugas. Hakatono metu planuojama surinkti duomenis apie Rietavo savivaldybėje veikiančius arba potencialius socialinius verslus. Įgyvendinant tikslą planuojama vykdyti projektus, kurie padėtų šviesti žmones ir padėtų jiems susitvarkyti daiktus, suteiktų žinių ir įgūdžių gyventojams vystyti savo verslus. Pasirinkus šią tikslo alternatyvą būtų atliepiami aktualiausi Rietavo gyventojų poreikiai, todėl pasirenkama ši alternatyva.</p>		<p>Gyvenimo kokybės ir Rietavo miesto gyventojų verslumo skatinimas.</p> <p>Pasirinkus šią alternatyvą vietos plėtros strategijos priemonės, veiksmai būtų orientuojami į visus žmogaus gyvenimo aspektus apimančius veiksmus, nes gyvenimo kokybė grindžiama išorinės aplinkos tinkamumu gyventi ir vidinės aplinkos, kontroliuojamos paties žmogaus, aspektais. Priemonės būtų labai plačios apimties, turėtų apimti daug aspektų (ekonomika, politinis stabilumas, klimato sąlygos, gamtinės aplinkos kokybė, psichologinė būseną, sveikata, švietimas, socialinė apsauga ir kt.), todėl nebūtų pakankamai galimybių tinkamai užtikrinti tikslinių grupių poreikius ir lūkesčius. Šia alternatyva vietos plėtros strategijos priemonės būtų orientuojamos į naujų verslo subjektų kūrimą, esamų plėtrą, tačiau organizacijos nebūtų skatinamos atrasti kūrybiškų, verslių sprendimų didžiausiomis socialinėms visuomenės problemoms spręsti, nebūtų skatinamas socialinis verslumas, nebūtų formuojami įgūdžiai ir motyvacija imtis tokio verslo. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus aspektus, ši alternatyva mūsų atveju yra blogesnė ir nėra pasirenkama.</p>	
Rezultato rodiklio pavadinimas		Pradinė reikšmė 2023 m.	Siekiami reikšmė 2029 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje, dalis / proc.	0	40
2.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos / skaičius	0	2
1.1 UŽDAVINYS – ĮTRAUKTI BEI ATLIEPTI ĮVAIRIŲ SOCIALINIŲ GRUPIŲ LŪKESČIUS, ĮGYVENDINANT INTEGRUOTAS SOCIALINIO AKTYVUMO, INTEGRACIJOS, ĮTRAUKTIES PRIEMONES			

<p>socialinio verslo kūrimąsi ir plėtrą įsigyjant socialiam verslui ir jaunam verslui reikalingą įrangą, pradžinius produktus, paslaugas, kuriant ir taikant rinkodaros priemones. Planuojamas hakatono renginys padėtų išvystyti socialinio verslo idėjas, Rietavo turizmo ir verslo informacijos centre gyventojai bus raginami kurti vystyti savo verslus naudojantis naujomis technologijomis, bus vystomi gyventojų gebėjimai ir įgūdžiai. Ši alternatyva atliepia pagrindinius Rietavo miesto gyventojų poreikius socialinės atskirties problemų sprendimui, todėl pasirenkama ši alternatyva.</p>	<p>subjektų kūrimą, esamų plėtrą, būtų skatinama gyventojų motyvacija imtis naujo verslo, organizuojamos konsultacijos verslo kūrimo ir plėtos klausimais, tačiau nebūtų skatinamas socialinių verslų kūrimas, neskatinama organizacijoms ieškoti kūrybinių, verslų sprendimų didžiausioms socialinėms visuomenės problemoms spręsti, prisidėti prie teigiamų pokyčių visuomenėje. Dėl aukščiau išvardintų priežasčių ši alternatyva yra blogesnė ir nėra pasirenkama.</p>				
---	---	--	--	--	--

GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANČIĄ STRATEGIJĄ EIGA

VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS

Rietavo miesto bendruomenės dalyvavimas buvo vienas svarbiausių Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos rengimo veiksmų. Rengiama Rietavo miesto vietos veiklos grupės plėtros strategija buvo aktyviai viešinama pasitelkus tokias žiniasklaidos formas kaip internetas, buvo rengiami nuotoliniai susitikimai, konsultacijos su Rietavo miesto gyventojais, bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, verslo, o taip pat ir kitų interesų grupių atstovais. Miesto situacijos ir gyventojų poreikių analizė – vienas iš svarbiausių vietos plėtros strategijos rengimo etapų, todėl, siekdama išsiaiškinti vietos gyventojų požiūrį į miesto situaciją, sužinoti pagrindines problemas bei lūkesčius, Rietavo miesto VVG daug dėmesio skyrė miesto gyventojų ir organizacijų poreikiams iširti.

Miesto gyventojų poreikių išsiaiškinimas ne tik aktyvina miesto gyventojus, bet ir įtraukiant tikslinių grupių žmones, padeda priimti teisingus strateginius sprendimus. Šis vietos plėtros strategijos rengimo etapas yra vienas svarbiausių, kadangi gyventojų poreikių tyrimas ir tai, kiek aktyviai į šį procesą bus įtraukti vietos gyventojai ir organizacijos, didele dalimi nulemia vietos plėtros strategijos įgyvendinimo sėkmę.

Rietavo miesto VVG stengėsi surinkti kuo daugiau ir platesnės informacijos apie miesto žmonių poreikius, identifikuoti tikslinių gyventojų grupių problemas. Tuo pačiu buvo siekiama, kad surinkta informacija galėtų atspindėti Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos tikslinės gyventojų grupės nuomones.

Rengiant Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategiją, buvo vykdomi įvairūs informacijos rinkimo, poreikių tyrimo ir viešinimo metodai:

1. konsultaciniai–informaciniai renginiai; susitikimai su tikslinėmis darbo grupėmis;
2. viešai prieinamos statistinės informacijos, strateginių ir kitų dokumentų analizė;
3. Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos darbo grupės (Rietavo miesto VVG valdybos) susirinkimai;
4. Strategijos projekto viešinimas VVG narių internetinėse svetainėse, informacinio straipsnio leidimas, vietos plėtros strategijos projekto pristatymas Telšių regiono tarybos posėdyje;
5. Strategijos tvirtinimas VVG visuotinio narių susirinkimo metu.

Rietavo miesto situacijos analizė ir gyventojų poreikių tyrimas buvo atliekamas kompleksškai ir nuosekliai, vykstant šiais etapais:

1. Konsultaciniai–informaciniai renginiai; susitikimai su tikslinėmis darbo grupėmis. 2023 m. balandžio 21 d. vyko pirmasis vidinis susitikimas su vietos veiklos grupės atstovu dėl rengiamos vietos plėtros strategijos, aptarti strategijos rengimo terminai ir eiga. 2023 m. balandžio 24 d. Rietavo miesto VVG surengė informacinį renginį–diskusiją (TEAMS platformoje). Konsultacinės įmonės „Eurointegracijos projektai“ atstovė projektų vadovė Laura Teišerskienė renginio metu pristatė naująjį 2021–2027 metų finansavimo periodą, planuojamą rengti strategiją, informuota apie galimas investavimo kryptis, jų pritaikomumą konkrečioms problemoms spręsti. Taip pat buvo pristatoma, kas tai yra bendruomenių inicijuota vietos plėtra, kodėl reikia rinktis ją, koku būdu ji įgyvendinama, kaip bendruomenių inicijuota vietos plėtra padeda spręsti visuomenės problemas. Taip pat buvo pristatoma kodėl verta įgyvendinti bendruomenių inicijuotą vietos plėtrą miestuose ir kaip tai daryti. Susitikimo metu buvo kalbama apie Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos rengimo eigą, vertinimo ir tvirtinimo etapus, taip pat Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir Rietavo miesto VVG atsakomybes, įgyvendinant vietos plėtros strategiją. Kitas susitikimas buvo suorganizuotas 2023 m. gegužės 18 d. su tikslinės grupės atstovais pagal dvi investavimo kryptis: 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“ ir 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“. Siekiant kuo plačiau paskleisti informaciją apie rengiamą Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategiją, dalyvavo tikslinių grupių atstovai iš verslo ir nevyriausybinių organizacijų, viešųjų, biudžetinių įstaigų, Rietavo savivaldybės atstovai. Susitikimo metu buvo išsamiai pristatyti ir paaiškinti Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių reikalavimai, pristatytos remtinios veiklos, galimi projektų vykdytojai, Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos tikslinės grupės ir siektini rezultatai. Susitikimo metu vyko diskusija, buvo išsakytos idėjos, poreikiai, formuojami vietos plėtros strategijos tikslai, uždaviniai ir veiksmai. Po įvykusio susitikimo tikslinės grupės nariams buvo pateikti Rietavo miesto VVG bei konsultacinės įmonės „Eurointegracijos projektai“ atstovės kontaktiniai duomenys (elektroninio pašto duomenys ir telefono numeris). Rietavo miesto gyventojai, suinteresuoti asmenys, verslininkai, nevyriausybinių organizacijų ir valdžios atstovai buvo kviečiami teikti rengiamos strategijos pasiūlymus, komentarus ir konsultuoti aktualiais klausimais. 2023 m. gegužės 26 d. buvo surengtas nuotolinis susitikimas TEAMS konferencijų platformoje su vietos veiklos grupės nariais, kurio metu vyko rengiamos strategijos veiksmų detalesnis aptarimas, išsigryninimas, aptartas reikalingas finansinis poreikis. Po įvykusio susitikimo buvo parengta ir pateikta vieša (bendrinta) lentelė tikslinės grupės nariams, kad galėtų tiksliau, konkrečiau surašyti potencialius projektus, veiksmus, finansinį poreikį ir pagrindimą.

2. Viešai prieinamos statistinės informacijos, miesto strateginių ir kitų dokumentų analizė. Atliekant teritorijos, kuriai rengiama vietos

RIETAVO MIESTO 2023-2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS										
1. TIKSLAS - SKATINTI INTEGRUOTĄ IR ĮTRAUKIĄ SOCIALINĘ BEI EKONOMINĘ PLĖTRĄ RIETAVO MIESTE										
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	viso 2023-2029 m.		
SKATINTI INTEGRUOTĄ IR ĮTRAUKIĄ SOCIALINĘ BEI EKONOMINĘ PLĖTRĄ RIETAVO MIESTE	Europos socialinis fondas +	201 909,00	236 470,00			156 434,00				594 813,00
	Europos regioninės plėtros fondas					129 149,00				129 149,00
	LR valstybės biudžetas	35 631,00	41 730,00			50 397,00				127 758,00
	Savivaldybės biudžeto lėšos	19 260,00	22 556,76			27 241,62				69 058,38
	Privачios lėšos									
	Iš viso tikslui:	256 800,00	300 756,76			363 221,62				920 778,38
1.1 UŽDAVINYS - ĮTRAUKTI BEI ATLIEPTI ĮVAIRIŲ SOCIALINIŲ GRUPIŲ LŪKESČIUS, ĮGYVENDINANT INTEGRUOTAS SOCIALINIO AKTYVUMO, INTEGRACIJOS, ĮTRAUKTIES PRIEMONES										
ĮTRAUKTI BEI ATLIEPTI ĮVAIRIŲ SOCIALINIŲ GRUPIŲ LŪKESČIUS, ĮGYVENDINANT INTEGRUOTAS SOCIALINIO AKTYVUMO, INTEGRACIJOS, ĮTRAUKTIES PRIEMONES	Europos socialinis fondas +	201 909,00	236 470,00							438 379,00
	Europos regioninės plėtros fondas									
	LR valstybės biudžetas	35 631,00	41 730,00							77 361,00
	Savivaldybės biudžeto lėšos	19 260,00	22 556,76							41 816,76
	Privачios lėšos									
	Iš viso uždaviniui:	256 800,00	300 756,76							557 556,76
1.1.1. Veiksmas	SKATINTI SOCIALIAI PAŽEIDŽIAMŲ IR SOCIALINĘ RIZIKĄ PATIRIANČIŲ ASMENŲ SOCIALINĘ INTEGRACIJĄ, ĮSITRAUKIMĄ Į VISA VERTŲ GYVENIMĄ BEI UGDYTI JŲ SOCIALINIUS, DARBINIUS GEBĖJIMUS Tinkami pareiškėjai: 1) NVO (VšĮ arba Asociacija) 2) Kitos VšĮ ar Asociacijos 3) BĮ Partneriai neprivalomi Jei pasirenkami Partneriai, jų tinkamumas: 1) NVO (VšĮ arba Asociacija) 2) Kitos VšĮ ar Asociacijos 3) BĮ									
1.1.2. Veiksmas	KURTI SKAITMENINES INICIATYVAS, POZICIONUOJANT RIETAVĄ KAIP INOVATYVŲ, SOCIALŲ IR BESIMOKANTIŲ									
		256 800,00	90 950,00							

	<p>MIESTA Tinkami pareiškėjai: 1) NVO (VšĮ arba Asociacija) 2) BĮ</p> <p>Projektai įgyvendinami su partneriais. Tinkami partneriai – kai projektą įgyvendina NVO (VšĮ arba Asociacija): 1) Ne mažiau 1 NVO (Asociacija arba VšĮ) 2) Ne mažiau 2 BĮ</p> <p>Tinkami partneriai – kai projektą įgyvendina BĮ: 1) Ne mažiau 2 NVO (Asociacija arba VšĮ) 2) ne mažiau 1 BĮ</p>	16 050,00	8 675,68										
	<p>Iš viso veiksmui:</p>	115 675,68											
1.1.3. Veiksmas	<p>TOBULINTI IR PLĖSTI DARBO SU JAUNIMU INICIATYVAS BEI SKATINTI VISUOMENĖS SAJONINGUMĄ APIE SAVANORYSTĘ Tinkami pareiškėjai: 1) NVO (VšĮ arba Asociacija) 2) Kitos VšĮ ar Asociacijos 3) BĮ</p> <p>Partneriai neprivalomi</p> <p>Jeį pasirinkami Partneriai, jų tinkamumas: 1) NVO (VšĮ arba Asociacija) 2) Kitos VšĮ ar Asociacijos 3) BĮ</p>	145 520,00	25 680,00	13 881,08								185 081,08	
1.2 UŽDAVINYS - DIDINTI SOCIALINĖS ATSKIRTIES PROBLEMŲ SPRENDIMO EFEKTYVUMĄ SKATINANT VERSLUMĄ IR SOCIALINIŲ VERSLŲ, INICIATYVŲ KŪRIMĄSI													
	<p>DIDINTI SOCIALINĖS ATSKIRTIES PROBLEMŲ SPRENDIMO EFEKTYVUMĄ SKATINANT VERSLUMĄ IR SOCIALINIŲ VERSLŲ, INICIATYVŲ KŪRIMĄSI</p>	156 434,00	129 149,00	50 397,00	27 241,62							363 221,62	156 434,00
1.2.1. Veiksmas	<p>SUPAŽINDINTI VISUOMENĖ, VIETOS ORGANIZACIJAS SU SOCIALINIO VERSLO INICIATYVŲ KŪRIMU BEI SKATINTI VERSLUMO GEBĖJIMUS PAŽEIDŽIAMOMS RIETAVO MIESTO GYVENTOJŲ GRUPĖMS</p> <p>Tinkami pareiškėjai: 1) NVO (VšĮ arba Asociacija)</p>	112 778,00										19 902,00	

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA

VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI

1) Rietavo miesto VVG organai, atsakingi už veiksmų, skirtų vietos plėtros strategijai įgyvendinti atranką, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną:

Rietavo miesto VVG nariai (visuotinis narių susirinkimas): tvirtina parengtą Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategiją; vertina ir tvirtina kasmetinę Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą; vykdo Rietavo miesto VVG darbo skaidrumo, viešumo, tinkamo finansų panaudojimo užtikrinimą ir priežiūrą; tvirtina Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos pakeitimus; įgyvendina kitas steigimo dokumentuose nustatytas pareigas.

Rietavo miesto VVG kolegialaus valdymo organo nariai (VVG valdyba): vadovauja Rietavo miesto VVG veiklai laikotarpiuose tarp visuotinių narių susirinkimų; priima sprendimus dėl dalyvavimo kitoje projektinėje veikloje; priima ir atleidžia Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos administracijos darbuotojus; atlieka projektų lankymą vykdymo vietose ir rekomendacinio pobūdžio vertinimą (bent vieną kartą per projekto priežiūros laikotarpį); įgyvendina kitas steigimo dokumentuose nustatytas pareigas; tvirtina kvietimų teikti vietos projektus dokumentus; priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo.

Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos administravimo vadovas:

- 1) atlieka Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėseną ir teikia kasmetines ataskaitas visuotiniam narių susirinkimui;
- 2) rengia ir Rietavo miesto VVG valdymo organui tvirtinti teikia kvietimų teikti vietos projektus dokumentus;
- 3) registruoja ir vertina pateiktus vietos projektus;
- 4) administruoja Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategiją: pildo Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitas ir kartu su papildomais dokumentais pateikia juos LR Vidaus reikalų ministerijai;
- 5) administruoja vietos projektus ir vertina vietos projektų vykdytojų viešuosius pirkimus;
- 6) organizuoja vietos projektų atrankos posėdžius;
- 7) vykdo nuolatinį Rietavo miesto VVG teritorijos gyventojų, organizacijų, verslo subjektų informavimą apie parengtą Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategiją, jos tikslus, prioritetus bei veiksmus;
- 8) konsultuoja Rietavo miesto VVG teritorijos gyventojus, organizacijas, verslo subjektus projektinių idėjų atitikimo Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos klausimais;
- 9) vykdo potencialių vietos projektų vykdytojų mokymus paraiškų, ataskaitų pildymo ir su tuo susijusių papildomų dokumentų rengimo klausimais;
- 10) vykdo viešųjų ryšių kampanijas, bendrauja su vietos žiniasklaida, rengia straipsnius;
- 11) organizuoja mokymus Rietavo miesto VVG nariams ir potencialiems projektų vykdytojams;
- 12) kviečia Rietavo miesto VVG narius į visuotinius ir valdybos posėdžius, rengia posėdžių protokolus; organizuoja susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais ir vykdo reguliarius Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pristatymus, užtikrina, kad įgyvendinant strategiją būtų laikomasi visų BIVP bei horizontaliųjų principų;
- 13) administruoja internetinę svetainę ir socialinius tinklus;
- 14) administruoja vietos projektus: atlieka projektų vykdytojų pateiktų veiklų grafikų priežiūrą bei pakeitimų derinimą; priima ir tikrina vietos projektų ataskaitas, mokėjimo prašymus ir papildomus dokumentus projekto įgyvendinimo ir priežiūros laikotarpiu.

Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos finansininkas: vykdo Rietavo miesto VVG apskaitos politiką; organizuoja finansinę ir buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja, kad ataskaitinių metų duomenys būtų teisingai ir laiku pateikti finansų bei statistikos organams; registruoja ir vertina Rietavo miesto VVG finansinius dokumentus.

2) Įgyvendinimo procedūra, nustatant, kaip bus atrenkami veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojai, užtikrinant Taisyklių 4.5 papunktyje nurodytų principų įgyvendinimą:

Už nediskriminuojančių ir skaidrių vietos plėtros projektų atrankos kriterijų ir vietos plėtros projektų atrankos procedūrų parengimą yra

atsakinga Rietavo miesto VVG. Atrankos kriterijus tvirtina Rietavo miesto VVG valdyba. Atrinkant veiksmų ir juos įgyvendinančių projektų vykdytojus bus laikomasi horizontaliųjų principų.

Horizontalieji principai reiškia vertybių ir praktikos rinkinį, kuriame pirmenybė teikiama teisingumui, įtraukčiai ir demokratiniam sprendimų priėmimui. Jie bus naudojami kuriant ir įgyvendinant projektus ir strategiją. Vertinant projektus ir atrinkant projektų vykdytojus bus vadovaujama šiais principais:

1) lyčių lygybės ir nediskriminavimo: į vietos projektų atrankos procedūras bus įtraukiami visų lyčių ir įvairaus amžiaus atstovai ir siekiama pašalinti disbalansą bei diskriminaciją. Taip pat bus sudaromos sąlygos visiems teikti vietos projektus neatsižvelgiant į projekto vykdytojų ir tikslinės grupės atstovų lytį ir amžių. Vertinant teikiamus projektus nebus sudaromos jokios kliūtys atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ar kitus teikėjų bruožus ir bus atsižvelgta į jaunimo situaciją bei poreikius. Asmenims su negalia, vyresnio amžiaus žmonėms bus suteiktos galimybės teikti projektus nuotoliu, bus teikiamos nuotolinės (telefonu, el. paštu) ar gyvos konsultacijos. VVG valdybos nariais bus ir moterys, ir vyrai ir nė vienos iš lyčių atstovų nebus daugiau kaip 60 procentų.

2) partnerystės ir atvirumo: visiems asmenims bus siekiama suteikti vienodas galimybes dalyvauti projektų teikime ir vertinime, turėti lygias teises ir galimybes užimti darbo vietas, gauti švietimą, naudotis VVG paslaugomis ir kt. Vadovaujantis šiuo principu bus siekiama skatinti socialinę integraciją ir užkirsti kelią socialinei atskirčiai. VVG valdyboje, kuri vykdys projektų atranką, bus siekiama įtraukti naujų narių: bendruomeninių ar kitų nevyriausybinių organizacijų, asocijuotų verslo struktūrų ar įmonių, kitų savivaldybės institucijų atstovus.

3) jaunimo dalyvavimo: bent vienas VVG valdybos narys bus jaunesnis negu 29 metų arba bus deleguotas jaunimo, su jaunimu dirbančios organizacijos, savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos arba savivaldybės jaunimo reikalų tarybos, veikiančios Pasvalio mieste. Vertinant projektus bus teikiama pirmenybė dalyvaujantiems sprendimų priėmimo procesams, kur visi dalyviai turi vienodą žodį priimančiam sprendimui. Dalyvaujantis principas yra svarbus visuomenės teisingumo ir socialinio teisėtumo aspektas priimančiam sprendimui dėl projektų vykdytojų. Ypatingas dėmesys bus skiriamas jaunimui, atvirose jaunimo erdvėse, mokyklose ir kitose jaunimo susibūrimo vietose skelbiant informaciją apie VVG veiklą ir galimybes teikti projektus.

Įgyvendinant projektų ir jų vykdytojų atranką bus siekiama užtikrinti viešumo, atvirumo ir skaidrumo principus, informuojant visuomenę apie VVG veiklą, priimtus sprendimus ir kitus visuomenei svarbius dalykus. Bus teikiama pirmenybė atskaitomybei už sprendimų priėmimo procesus ir rezultatus bei siekiama užtikrinti, kad sprendimus priimančias asmenys būtų atsakingi už savo veiksmus. Taip pat bus skatinama savitarpio pagalba ir bendradarbiavimas, pabrėžiant bendruomenės paramos ir solidarumo svarbą. Savitarpio pagalba svarbi, kadangi taip padedama užtikrinti socialinį teisingumą ir lygybę, atsakomybę bei solidarumą VVG veikloje. Taip pat ji labai svarbi siekiant užtikrinti socialinę gerovę ir teisingumą projektų vykdytojams, nes tik įgyvendinant savitarpio pagalbos principą galima pasiekti harmoningą ir solidarią VVG veiklą.

Horizontalieji principai teikia pirmenybę teisingumui, įtraukčiai, demokratiniam sprendimų priėmimui ir kolektyviniams veiksams, kurie duotų teisingesnius ir tvaresnius rezultatus socialiniame, politiniame ir VVG vystymosi veiklos kontekste.

3) Vietos plėtros strategijos stebėsenos tvarka:

Tiek Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos rengimo, tiek jos įgyvendinimo laikotarpiu Rietavo miesto VVG nariai vadovaujasi darbo ir bendravimo vertybėmis, laikosi horizontaliųjų principų tiek Rietavo miesto VVG vidaus, tiek išorės santykiuose.

Rietavo miesto VVG administravimo vadovas organizuoja ir užtikrina, kad stebėseną būtų vykdoma pagal tokią tvarką:

1) Rietavo miesto VVG visuotinis susirinkimas arba kolegialaus valdymo organas tvirtina metines/galutines VPS ataskaitas; 2) Rietavo miesto VVG administracijos vadovė vykdo VPS priežiūros organizavimą ir užtikrinimą; 3) Rengia galutines/metines VPS priežiūros ataskaitas, bendrauja su Vidaus reikalų ministerija ir Centrine projektų valdymo agentūra.

- Pagal administravimo vadovo parengtą ir nustatytą formą, Rietavo miesto VVG VPS projektų vykdytojai renka informaciją, reikalingą VPS įgyvendinimo metinių priežiūros ataskaitų parengimui, ją apdoroja, susistemina ir pateikia administravimo vadovui.

- Administravimo vadovas kartą metuose rengia metinę, o baigus įgyvendinti strategiją – galutinę – ataskaitas apie VPS vykdymą ir jos rezultatus. Metinė/galutinė ataskaita yra tvirtinama Rietavo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo arba kolegialaus valdymo organo.

- Įgyvendinus strategiją, administravimo vadovas pateikia galutinės ataskaitos kopiją ir jos patvirtinimą įrodančio dokumento kopiją Vidaus reikalų ministerijai. Administravimo vadovas bendrauja su Vidaus reikalų ministerija ir esant poreikiui teikia papildomą informaciją, susijusią su VPS įgyvendinimu.

Strategijos stebėsenos informacijos rinkimo ir sisteminimo procedūra:

Siekiant užtikrinti, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, kiekvieno kalendorinių metų ketvirčio pabaigoje (kovo mėn., birželio mėn., rugsėjo mėn. ir gruodžio mėn.), VPS administravimo vadovas renka informaciją apie tą ketvirtį įvykdytus/vykdomus VPS projektus ir jų pasiektus rodiklius pagal VPS tikslų ir uždavinių rodiklius, ir informaciją paskelbia VVG internetiniame puslapyje excel ataskaitos forma, iki kito ketvirčio pabaigos.

Skelbiama informacija pateikiama lentelės pavidalu, įvardijant tą ketvirtį įgyvendintus projektus atskirai, jiems skirtą finansavimą, ir pasiektus rodiklius, bei pateikiant apibendrintą metų finansinę ir rodiklių pasiekimo analizę. Informaciją apie įgyvendintus / įgyvendinamus projektus kiekvieną ketvirtį pateikia projektą įgyvendinančios įstaigos.

4) Vietos plėtros strategijos pakeitimų inicijavimo procedūra:

Rietavo miesto VVG gali inicijuoti atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos keitimą. Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis Rietavo miesto VVG narių susirinkimas. Prieš tvirtinant Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos pakeitimą turi būti atlikti veiksmai, nustatyti Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklėse, ir Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategijos keitimas turi būti raštu suderintas su Vidaus reikalų ministerija.

Rietavo miesto VVG vietos plėtros strategija gali būti keičiama kai:

- 1) būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų;
- 2) būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp vietos plėtros strategijos uždavinių ir veiksmo sričių;
- 3) būtina keisti didžiausią galimą paramos sumą vienam vietos plėtros strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus vietos plėtros strategijos uždavinius;
- 4) būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius.

1	Savivaldybės žemėlapis. Žiūrėta [2023-04-24]. Prieiga internete: https://www.google.com/maps/place/Rietavas,+Rietavas+Municipality/@55.7250501,21.909389,13.49z/data=!4m6!3m5!1s0x46e500833740d5a3:0xbed479e9ede2ae3b!8m2!3d55.7241184!4d21.9315699!16zL20vMDg5bGYw
2	Miesto lokacija. Žiūrėta [2023-04-24]. Prieiga internete: https://maps.lt/map/search/Rietavas/key/cDlyMTk1?b=topo&bl=false&c=2403339.8%2C7370009.1&r=0&s=4622324.434309
3	Valstybės duomenų agentūra. Statistinių rodiklių analizė - nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje. Žiūrėta [2023-04-24]. Prieigai internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/
4	Valstybės duomenų agentūra. Statistinių rodiklių analizė - nuolatinių gyventojų amžiaus struktūra metų pradžioje. Žiūrėta [2023-04-25]. Prieigai internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/
5	Valstybės duomenų agentūra. Statistinių rodiklių analizė - natūrali gyventojų kaita. Žiūrėta [2023-04-25]. Prieigai internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/
6	Valstybės duomenų agentūra. Statistinių rodiklių analizė - atvykusieji ir imigrantai; išvykusieji ir emigrantai. Žiūrėta [2023-04-25]. Prieigai internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/
8	Valstybės duomenų agentūra. Statistinių rodiklių analizė - veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje; veikiančios ūkio subjektai metų pradžioje. Žiūrėta [2023-04-25]. Prieigai internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/
9	Valstybės duomenų agentūra. Statistinių rodiklių analizė - registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis. Žiūrėta [2023-04-26]. Prieigai internete: https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/

Prezidentė

Merė

Apiešė: *[Signature]*